

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ОНОУ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАРГЪА МАГЪАНАЛЫ ПРОЕКТНИ ТОЛТУРУРГЪА – 21 МИЛЛИОН СОМ

Россеини Правительство-суну Председатели Дмитрий Медведевни буйругуу бла Къабарты-Малкъаргъа «Электрон саулуук сакълау» деген магъаналы проектни жашауда бардыруугъа бюджетле аралы трансфер халда 21 миллион сом бериледи. Ол ахча РФ-ни Правительство-суну резерв

фондундан бѐлунеди. Кеси да инсанлагъа медицина болушлукъ бериуну андан ары игилендире барыу, къырал эмда муниципал учреждениялада энчи информация амалланы сингдириу жаны бла жумушлагъа къоратыллыкъды.

www.government.ru

Таппандырыу

ТАМБУКАН КѐЛНЮ ЖАНЫ БЛА ЁТЕРЧА

Къабарты-Малкъарны бла Ставрополь крайны чегинде «Кавказ» Р-217 къырал трассаны жангы участогунда къурулуш ишле къыстау барадыла. Росавтодорну автомашина жоллагъа къарбаган «Кавказ» управленийсы бу кюнледе Зелѐный элни къатында Этока сууда кѐпюрню къурулушу бла къорешеди. Бусагъатда специалистле алайда жерни хазырап, чыпынла сюеп, черкени жагъаларын да бетон бла бегитедиле.

Аны бла бирге республикалы магъанасы болган Зольск – Залукокожеге жол да бите турады. Прогресс элни къаты бла барган къырал трасса уа экинчи жыл хазыр боллукъду. Быйыл аны жети километрин саллыкъдыла. Жуукъ заманда жолчула эки кѐпюр бла сегиз

километрлик жангы жол ишлерикдиле. Ол жумушланы келир жыл бошар умутлудула.

Проектге кѐре, онбеш километр узунлугуу болган тѐрт ызылы машина жол, юч кѐпюр, эки развязка, машина тѐнгере-мезча онбеш километр темир эм онжети километр бетон буруула тартыллыкъдыла. Дагъыда 140 белги, он километрге чыракъ чыпынла орнатыллыкъдыла эм шофѐрла солурча эки майдан къураулыкъды.

Жангы жол битсе, Пятигорск бла Залукокожеге кирирге, аны бла бирге уа энчи сакъланган Тамбукан кѐлге да жуукълашыргъа керек боллукъ туююлду. Ол а «Кавказ» Р-217 къырал трассада автомашиналаны азайтыргъа, экология болумуна да игилендирирге болушлукъду.

Правительство

БУЗУКЪЛУКЪЛАНЫ САНЫ - КѐП, ТАЗИРГЕ ЖЫЙЫЛГЪАН АХЧАНЫ ЁЛЧЕМИ УА - АЗ

КЪМР-ни Жолда жюриуну къоркъуусулугуун жалчытыу жаны бла правительстволу комиссиясыны кенгѐши болганды. Аны ишине республиканы Правительство-суну башчысы Мусукланы Алий, министрволаны, ведомстволаны, жер-жерли администрацияланы таматарлары эмда келечилери къатышхандыла.

Республиканы жолларында болумуна, этилген ишлени эм кемчиликлени юсюнден къысха билдириу бла КЪМР-ни Жол мюлк управленийсыны башчысыны къуллугуун толтурган Рафаэль Аюкпаян сѐлешгенди. Ол айтханга кѐре, регионда жолдан ѳтерча бююнлюкде битеуда 289 жер барды. Аладан 151 школаны къатындадыла. Управленилада аллай ызланы тап халда тутуугъа энчи эс бурулады. Былтыр ала бары да жангы стандартлагъа тийишлиликде толусунлай жангырылгандыла.

Жоллада светофорланы эм белгилени орнатуу, чунгурланы жабыу, парковкала къурау, тротуурланы бла бордюрланы жангыртуу жумушла да болжалгъа салынмай тамам этилдиле, деп ышандыргъанды докладчы. Асфальтны жангыртууда хайырланычула сюйгенча аллай тирилик эсленмей эсе да, управление бу жаны бла да къолдан келгенни этерге къорешеди.

Быйылны ахырына дери Нартаанда кѐпюр ишлениригин эмда Малка-Ингушли жолгъа тынгылы ремонт этилгиин да билдиргенди ол. Быйыл дагъыда бир талай элде жолланы жарытырча чыракъла орнатыргъа керекди. Ол иш бююнлюкде да тири баргъанын, аны саулай республикада эбине жетдирирге эки миллиард сомдан аслам керек болгъанын да эсертгенди Аюкпаян.

Республиканы саулуук сакълау министри Марат Хубиев а жоллада осал болумлагъа тошгенлеге биринчи медицина болушлукъ бериу нечик къурау-гъаныны юсюнден билдиргенди. Саулай алып айтханда, бу бѐлумде битеуда 320 бригада ишлейди, аладан 80-ни кечекюн демей дежурство бардырадыла. Жоллада аварияла болган жерлеге терк медицина болушлукъ берген машинала мычмай жетедиле, жаралы болгъанланы олсагъат окуна больницалагъа элтедиле.

Бу жаны бла бегирек да тири

КЪМР-ни Катастрофаланы медицинасыны арасы къармашады. Бююнлюкде бу системада алты учреждение барды, алада урунган специалистлени саны уа эки жюзге жете келеди. Ведомствону иши иги къурау-гъаны себепли аны медицина болушлукъ берген машиналары авария болган жерлеге, бек кѐлге къалсала, жыйырма минутну ичинде жетедиле.

Статистиканы юсюнден айтханда, бурунгу жыл бла тенгештиргенде, былтыр жоллада авариялада ѳлгенлени саны 21,3 процентге аслам болганды. «Ол Россеиде орталыкъ кѐрмюдюден азыракъды, алай кѐбейгени уа жарсытады...» - деп къошханды докладчы.

Андан сора да, ол биринчи медицина болушлукъ берирге юйретиуну, тийишли курсланы нелай бир адам ѳтгенини, учрежденилада медицина къараула къалай бардырылгъанларыны юсюнден да айтханды. Жоллада жорукълагъа этилген бузукълукуланы тохташдырууну эмда алау автоматика халда сууратха эм видеога тошюрген системаны хайыры бла чыгъарылган бегимлени толтурууну юсюнден ГИБДД-ны башчысы Юри Бегидов билдиргенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

АМАНЛЫКЪЧЫЛЫКЪ

МУРДАР ТЕРСЛИГИНЕ ЖЕНГИРГЕНДИ

Быйыл 6 апрельде Россей Федерацияны Следствие комитетини 316-чы аскер следствие бѐлюму Элбрус районуну Элбрус элинде жашаган 27-жыллыкъ Махметланы Хусейни бичакъ бла уруп жаралы этгенлери эмда ол андан ѳлгени бла байламлы РФ-ни УК-сыны 111-чи статьясыны 4-чю кесегине кѐре угуловный иш ачханды (башханы саулуугуна билип хата салып, андан ѳлюрча этиу). Ол мурдарлыкъ ишге къатышханла барысы да тохташдырылгандыла эмда тутулгандыла.

Тогузунчу апрельде битеу материалла Россеини Следствие комитетини Юг аскер округда аскер следствие управленийсына берилгенди. Уголовный иш РФ-ни УК-сыны 105-чи статьясыны 1-чи кесегине тиорлендирилгенди (башханы иш этип ѳлтюрю). Эки аскерчи да аскер къуллукларында кысталгандыла. Тинтиуле бара турадыла.

РФ-ни Следствие комитетини Баш аскер следствие управленийсы.

Билдириу

«Заманнга» жазылыу барады

«Заман» газетге 2018 жылны экинчи жарымына жазылыу башланганды. Сиз бу огъурлу ишни почта связыны къайсы бѐлюмюнде да тамамларгъа боллукъсуз.

Жазылыуну алты айгъа багъасы 564 сом бла 48 капекди. Газетни почтагъа къесигиз барып алсагъыз а – 511 сом 44 капек.

Бизни индексбиз - 51532

БУЗУКЪЛУКЪЛАНЫ САНЫ - КЕП, ТАЗИРГЕ ЖЫЙЫЛГАН АХЧАНЫ ЁЛЧЕМИ УА - АЗ

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ол айтханга көре, былтыр битеуда 1,123 миллион бегим жазылганды. Аладан 895 минги - «Кьоркьуусуз республика» аппарат-программа комплекси хайыры бла. 772 миллион сомга тазир да салынганды.

Бузыкълукъ этгенлеге протоколла жазылганылыкъга, тазирлени жыйыуда болум а доюн тойюлду. Сагъынылган 772 миллион сомдан бююнлюкге жаланда 357 миллиону жыйылганды. Ол санда 251 миллион - сагъынылган аппаратураны хайырындан. Аны айтханда, Юрий Бегидов бу иште не тюрлю тыйгычла болгъанларын да туура этгенди. Ол оюм этгенден, бир-бир водителъе бузыкълукъла этгенлерин билмей окъуна кыоядыла. Приборла тохташдырган шартланы юсюнден

алагъа письмо бла билдиричда онг табылмай да кьалыучуду. Инспекторла башха амалланы, сёз ючюн СМС-билдириулен хайырланьгъа да кюрешедиле. Бир нечча тазире болуп, алай аланы телерге суймегенлени жууапха тартхан кыйын болгъанына да эс бургъанды ол.

Кенгешде кьысха докладлары бла КьМР-ни культура министри **Мухадин Кумахов**, «Кьоркьуусуз республика» ГКУ-ну таматасы **Рустам Кареев**, Урван эм Прохладна районланы администрацияларыны келечилери эм башхала да сёлешген эдиле. Жыйылыну ахырында, Мусукланы Алий аны кезиунде сагъынылган кемчиликлени кетериу жаны бла тийишли оноула этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Банкка

Ипотека кредит ёседи

Сбербанкны Кьабарты-Малкьарда бёлюмюнден билдиргенлерине көре, быйыл биринчи кварталда банк бизни республикада 507 миллион сомга ипотека кредитле бергенди. Сёз ючюн, хайырланьучула озгъан жылны бу кезиунде жаланда 288 миллион сом алган эдиле, сау жылны ичинде уа - 1,8 миллиард. Алай бла быйыл ёсюм 76 процент болгъанды.

- Банк берген ипотека кредитлени барыны да ёлчмеи былтыр биринчи кварталда 6,6 миллиард сомдан, быйыл 7,9 миллиардга жетгенди. Сбербанк аны бла республиканы жашау журтлагъа деп кредитле беруу рыногунда

63 процентни тутады. Быллай иги ёсюмге себеплик этген амалдан бири - фатарга иеликни регистрациясын электрон халда этиуду.

Аны хайыры бла бу иш иги да теркленеди, кредитни ставкасы уа 0,5-1.5 процентге азыракъ болады. Ол дагъыда ипотекага берилген фатарны табарга эм аны сатып алырга амал берген «ДомКлик» деген сервис ишлегенди, бююнлюкде саулай кьыралда аны бир миллиондан артык адам хайырланганын билдиргенди. - деп белгилегенди Сбербанкны республикада бёлюмюню башчысы Хамиди Урусбиев.

Жокълуу

Жууукълашхандыла, бир бирни иги ангылагъандыла

Билдиргенибизча, Финляндияны Россейде посольствосуну келечилери Кьабарты-Малкьарда кьонакьа болгъандыла. КьМР-ни Правительствосуну ююнде республиканы оюучулары бла тубешиуден сора ала КьМКьУ-га баргъандыла, аны башчылары эмда студентлери бла ушакъ этгендиле. Алагъа тыш кьыралны тарыхыны, культураны, аны халкыны динини, тилини, демографиясыны юсюнден да халар айтхандыла.

Студентле да кьонакъларга кёп соруула бергендиле: кьыралны социал-экономика айныуу, суд системасыны, миграцияны, билим берууну юсюнден да. Сёз вузланы араларында байлам-

ГОСТИНТУМ

лыкълар кьурауну, студентлени бир бирге жиберууну онгларыны юслеринден да баргъанды. Финляндияны Россейде посольствосуну министри Антти Хелантера ол жаны бла кьолдан келгенин аймазлыгына ышандырганды.

Кьонакълар университетни кьабарты, малкьар эмда орус

маданият араларында да болгъандыла, бу жерли халкъланы эрттегили адет-тёрелери бла шагърейленгендиле, бурун заманда журтююлген юй эмда башха кереклени да кёргендиле. Ахырында КьМКьУ-ну проректору Аюес Кумыков тыш кьыраллы посолгъа университетни эмда

Кьабарты-Малкьарны халкъларыны юслеринден китагла саугъалагъанды. Антти Хелантера да библиотекага кесини «Россей Финляндия нек тойюлду» деген китабын бергенди.

Кьонакълар сабий чыгъармачылыккыны «Кюн шахар» академиясын да жокулгъандыла. Ары ала бла бирге КьМР-ни экономиканы айнытуу министри Рахайланы Борис, билим беруу, илму эмда жаш тёлуюну ишлери жаны бла министри орунбасары Геккиланы Солтан, Экономиканы айнытуу министерствону департаментини таматасы Севиль Богацкая да баргъандыла. Учреждение бла уа аны таматасы Андрей Елдышев бла анда фахмулу сабийлеге деп ачылган лицейни башчысы Жапуланы Тамара шагъырей этгендиле.

Элеонора КАРАШАЕВА,
КьМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну пресс-секретары

ЮЙРЕТИУ

Жигитле кьачан да жаш тёлуге юлгюдюле

Нальчик шахарны администрациясында Россейни Жигитлери - Москва аскер округну ракет аскерлени бла артиллерияны командующисини орунбасары, полковник Аркадий Корольков бла Ингушетия Республикада МВД-ны кьуллукъчусу полицияны майору Абубакар Костоев республиканы бийик окъуу юйлерини студентлери эмда 14-чо гимназияны, 2-чи номерли лицейни абдан классларыны окъуучулары бла тубешгендиле. Бу иш ёсюп келген тёлуюно патриот ниетде юйретиуну игилендириу муратда «Россейни шёндюгю заманыны Жигитлери» деген проектге көре кьуралгъанды.

Тубешиуну ача, Нальчик шахарны администрациясыны башчысыны орунбасары Улбашланы Ислам жаш тёлу 1941-1945 жылда Улуу Ата журт урушда Хорламны келтиргенлени юслеринден биледи, алай бююннюго заманыны жигитлери да кёпдюле, аланы да танырга керекди, деп чертгенди.

Андан ары ол республикада патриот ниетде юйретиу бла байламлы кьаллай мадарла этиленленин, мындан ары ол жаны бла не ишле тамамланьрыкларыны юсюнден айтханды. «Кьабарты-Малкьарны кишилликлери, батырлыкълары, жигерликлери бла да юлго алырга адамлары кёпдюле. Нальчикте «Аскер махталукъну шахары» деген сыйлы ат атал-

гъаны анга шагъатды», - дегенди.

- Россейни шёндюгю заманыны жигитлери» деген проект бла уа Азамат Люев шагърейлендиргенди. Анга Кьабарты-Малкьардан сора, Ингуш, Чечен республикала, Ставрополь край да киргенлерин айтханды. «Биз жаш адамланы араларында соруула бардырып, аланы оюмларын, сейирлерин билип, проектни анга көре жарашдыргъанбыз.

Бююнлюкде да жигитликге

кёлню жагъасында ётерикди. Ары келгенге сейир кёрмочге кьарарга да онг табарыкьдыла, - дегенди ол.

Азамат Люев, башха регионла бла байламлыкълар кьурай тургъанларын айтып, залда Самара областьдан жаш адамла болгъанларын билдиргенди. Абубакар Костоев а кесини жашаууну, аскер кьуллукъгуну юсюнден да сейир шартла келтиргенди. Ол Жигитни алтын жулдузуна Чечен

жер болгъанына тошундорюру ючюн, Россейни Жигитлери бла да тубешиуле кьуарарга, аланы юслеринден не кьадар кёп адамгъа билдирге сюебиз. Ол мурат бла «Победа» регионла аралы аскер-патриот оюн да бардырыгъа дейбиз. Ол Нальчикде 4-чо

урушда окъла, толпа да чачыла тургъанлай, кьауун солдатны хатасыз чыгъарганы, аскер бурочун тынгылы толтурганы ючюн тийишли болгъанды. Жаш адамлагъа насыяткъ сезюн айта, Абубакар Хасанович таматалагъа сый берирге, аланы айтханларын

этерге, кьадалып окъурга чакъыргъанды. «Патриот - ол не тюрлю болумда да Ата журтуна кертичилей кьалгъан, ата-анасын да багъалагъан адамды. Тамблагъа жашау ырахатлы болур ючюн, бююнлюкде кьаты кьармашырга керекди», - деп чертгенди.

Аркадий Корольков да Чеченде кьазауатны кезиунде боевикле бла кьызыу сермешден полкун, адамы хазна кьорамай, чыгъарганы ючюн саугъаланганды. 34-чо артиллерист дивизияны командирини орунбасары болуп кьуллукъ этгенди, 2007 жылдан бери уа Москва аскер округну ракет аскерлени бла артиллерияны командующисини экинчисиди. Ол Сирияда да болгъанды.

Тубешиуге Нальчик шахарны администрациясыны башчысыны кенгешчиси генерал-майор Сосланбек Бетровов да кьатышханды. «Чынты патриот

болур ючюн урушга кьатышыр кереклиси жокулду. Жигитлик хар атламдан этерге боллукъду. Сизни тенгли жашла бла кьызыла, сизден гитчеле окъуна, жанган юйледен сабийлени чыгъарадыла, бата тургъанга болушадыла, башха огурулу ишле этдиле. Ма аллайладан юлго алырга тийишлиди. Сизден тилеригим, осал ишлеге кьатышмагъыз, билимми, ариу кьылыкълар болурга итингиз, кьарысузлагъа сансыз болмагъыз, болушукъ керек болгъанлагъа аны берирге ашыгыгъыз», - дегенди.

Жаш адамла кьонакъларга кёп соруула бергендиле. Ала бла шахарны культура эм солуу паркына барып, «Ёмюрлюк от» эсертмеге гюлле салгъандыла, бирге суратха да тубешгендиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

21 апрель – Жер-жерли самоуправленианы күню

«ЭЛНИ БАШЧЫСЫ МАХТАУ-БЮСЮРЕУ АЛЫР ЮЧЮН ИШЛЕМЕЙДИ, ОЛ АДАМЛАНЫ ЖУМУШЛАРЫН ТИЙИШЛИСИЧА ТАМАМЛАРГЪА КЮРЕШИРГЕ БОРЧЛУДУ»

- Мухтар, элни таматасын депутатла неда халкь сайласамы тюздү?

- Мен акыл этгенден, аны депутатла айыргъанлары игиди, ала да халкьны келечилери болгъанларын унутмайык. Алай нек айтханымы да ангылатайым. Элледе тукумла бирге жашайдыла – бири уллу, башхасы аз санлы. Аланы хар бири да кеслерины адамларын айыргъа сюрюкдиле, башханы фахмусуна, иш келлюлюгюне, билимине да кырамай. Ол а тюз болмаз.

- Мен бир ненча элни таматасы бла этгенме ушакь. Андан сора эсиме кыйын келгенди, сизни ишигизден кыйын, жууаплы да болмаз...

- Кертисин айтханда, башха ишге кирирге хазырланып тура эдим – мындан файдалы, женгил да. Алай нёрлерим, эллиле да бу кыулукьга тийишли кёргендиле да, алагъа угъай девламганма.

Манга дери эл таматала да айтхан эдиле, хар кимни да ыразы эталлыкь туюлсе, бюсюрегенле, тарыкьганла да боллукьдула деп. Алай элни башчысы махтау-бюсюреу алыр ючюн ишлемейди, ол адамланы жумушларын тийишлисича тамамларга кюреширге борчлуду.

Кыулукьума киргенден сора, адамла бла туюешип, кыйгъыларын сорьганма. Ишни да анга кёре кыуаргъа итингенме. Сёзсюз, бир кюнню ичинде

**Османланы Мухтар Бабу-
гентге башчылыкь этгенли
6 жыл болады. Биз аны бла
профессионал байрамы-
ны аллында туюеб, жер-
жерли самоуправление
органлагъа салынган бор-
чланы, элчилени жарсыу-
ларыны эм кёп башха зат-
ланы юслеринден ушакь
этгенбиз.**

турады. Дагъыда Чирик кёлде кафеден да тёленеделе налогла. Алай эллиле кёбюсюнде школда, амбулаторияда, башха социал объектеледе ишлейдиле. Халкьны иш бла жалчытыргъа башха онг жокьду.

Былайда Бабугентде битеу инфра-структура болгъанын айтырчады: школ, эки сабий сад, амбулатория, спорткомплекс, межгит, музыка школ, Маданият юй, почта, банк, кадет школ. Алай уллу промышленный предприятия ишлетир онгубуз жокьду. Болсада эл мюлк бла кёлле кюрешедиле, агъач жарашдыргъан цехле да бардыла. Алгын ала законлагъа бузукьлукьла этип кыурала эдиле, алай кыаты болуп, аланы ачыкь

ды. Ма аны ючюн кёнгендиле тиширыула кёлню тийресине.

Район таматала да алайда халгъа бек жарсыйдыла. Базар кыуаргъа деп энчи жер да бёлюнгенди, энди аны ишлеп, сатыу-алыу жерлени ары кёчюрюрге мурат барды. Турист компаниялагъа уа адамланы келтиргенде, базаргъа да кыйтырча тилек этилликди. Ол биркюнлюк иш туюлюду. Мен алайда сатыу этген тиширыула бла да кёп керсе сёлешгенме. Ала шёндю тургъан жерлеринден кетериклери кеслери да ангылайдыла.

- Сагъынылган кёллеге ариу жол ишленгенди, алай аланы тегереклери тозурады. Аланы тапландырып мурат а бармыды?

- Алгын алайда жуунурча жерле, ашхана да болгъандыла. Алай жол бузулгъандан сора ала да тозурагъан эдиле. Болсада жангы проект барды, предприниматель жашла алайда шёндюю солу жерле кыуар муратлыдыла. Тау элерибиз жаланда эл мюлк неда туризм бла кечиналыкьдыла. Жуукь кезиуде башындагы кёлле, алгынча, адамла суююп солурча жерлеге айланрыла деп бек ышанама.

- Бабугентни атын спортчула айтдыргъандыла – кёп белгили жашларыбыз бу элден чыкьгъандыла. Шёндю уа кыалайды хал?

- Бизни гитче тау элибизден жашланы бийик даражагъа чыкьгъанлары бек магъаналыды. Ол ёсюп келген тёлнюю кёллендиреди. Белгили тренерлерибиз Атабийланы Алий, Туменланы Хусей, Махытланы Арсен да ишлерин суюген адамладыла. Мен кесим да юйретеме жашланы. Бабугентде футбол не заманда да иги айныгъанды, дагъыда спортну карате-кёкусинкай, бокс, армейский рукопашный бой, эркин тутушуу дегенча тюрлюлеринде жетишимле бардыла.

Махытланы Арсен а кызыланы волей-болгъа юйретеди. Юч жылны ичинде бизде Улуу Ата журт урушну ветераны Тогузаланы Кемалны аты бла турнир бардырылады, анга Ростовдан, Краснодардан, Моздокдан, Владикавказдан, башха субъектледен да команла да кыатышдыла. Мен кесим да бек суююп кыуаручума аланы оюнларына.

- 131-чи номерли федерал закон даулашла туудургъанды, ол кыабыл кёрюлгенден бери анга кёп тюзетиуле да этилгендиле. Сени акылынга кёре, ол элни таматаларына кыошакь онгламы бергенди неда толтурулмазлыкь борчланы салгъанды?

- Сагъыш этсенг, ол иги закону, жаланда аны жашауда тюзю бла бардырыргъа керекди. Эллеге кёп полномочияла берилгендиле, ол игиди, алай аланы толтурур ючюн а ахча керекди. Болсада кыуар эллини унутмайды, болушлукь этиледди. Сёз ючюн, быйыл Маданият юйюбюзню жангытыргъа

7 миллион сом салынганды. Келир жыл а кёп кыатлы юйлени арбазларын тапландырыргъа 5 миллион бёлюнрюкдю.

Бабугентде уа аллай 13 жашау журт барды. Бизде бек уллу жарсыуладан бири - башында ырхы келип, элге хата салгъаныды. Мени орунбасарым Бёзюланы Асланы кыатылыгы бла кыурулуш материалла жыйгъанбыз, кюн тохташанлай, аны тапландырып башларыкьбыз.

- Бююнлюкде районда жер эллини араларында юлешингенмиди? Бирле аны районда кыюаргъа керекди дей эдиле, сизде уа бу иш кыалай кыуаргъанды?

- Черек районну башчысы Муртазланы Борис битеу тийишли документлени хазырлатып, жерлени эллини иелигине бердиргенди. Биринчи аны Огъары Малкяр этгенде, ызы бла биз. Алай бла районда битеу эллини да чеклери белгиленгендиле, жерле юлешингендиле. Ол а законга чюйре келмейди.

Алай бизни жерле тау этекледедиле. Будау себил, уллу тирлик жыр онг жокьду. Бабугентни жери 29 миг квадрат метрге жетеди, асламы тау жайлыкьладыла. Шёндю малланы кёп тутханла аздыла, аны ючюн артыкь уллу файда алынмайды.

- Россияны элериин ышангылы айнытыу деген федерал программагъа уа киралганмысыз?

- Анга жаш юйюрге, жаш специ-алистле кыатышып, жашау халларын игилендиралгъандыла. Бир жыл алай онг 13 юйюрге окуна жетген эди. Осал, жашау этерге кыоркыуу юйледе жашагъанланы кёчюрюу жаны бла программага кёре да юч кыатлы эки журт ишленгенди. Алагъа 40-дан аслам юйюр кёчюрюлгенди. Дагъыда районда «Ана махтаулыкьну» майдалын 10 тиширыу алгъанды, аладан тёртюсю бабугентчиледиле. Онг болса, битеу федерал, регион программалагъа кыатышыргъа кюрешибиз.

- Шёндю эллини башчылары асламында сени жыл санда, сенден да жаш адамладыла. Аллаиланы быллай жууаплы кыулукьгъа салыу а тюз болурму?

- Иш жыл санда туюлюду, адамны сынаууна, акылына, билимине, сейирлерине, иш кёллюлюгюне кыуаргъа керекди. Элине, жамауатха хайыр келтирирге суюмесе, не уллу кыулукьгъа да сал. Манга, кесиме деп тургъан кыулукьчу керекмиди? Элни таматасы жамауатны жарсыуларын, кереклериин ангыларгъа, башха жанындан а законланы чеклеринде ишлерге борчлуду.

- Эл башчылагъа кыаллай алгъыш этерик эдинг?

- Кыралны ауарасы кёбюсюнде эллини башчыларыны боюнларын салыннганды. Биз халкьга жууукьбуз, адамланы излемленин, жарсыуларын тамамлар ючюн ишлейбиз. Болушалсакь, кыууанабыз, боламмасакь, ала бла бирге жарсыйбиз. Аскерде жюрю-тюлген сёзле бла айтханда, фронтну ал кесеги – эл таматаладыла.

Аны ючюн тёзюмлюк, сабырлыкь, кыч-кыарыу, юйюрлеринде тынчылыкь да тилерик эдим. Эллини таматалары бла шубёлукь жюрютеме, ала барысы да туугъан журтубузну, кыраллыбызны суюген адамладыла. Жюреклеринде болгъан муратлары толсунла!

Ушакьны
ТИКАЛАНЫ Фатима
бардыргъанды.

битеу кемчиликлени кетерирге кыолдан келмезлигин ким да биледи.

- Мен терс да болурма, алай кырал, министр, элни таматасы этсин деп, сакълап тургъан да тюз болмаз. Бизни ата-бабаларыбыз жамауатны кереклерин бирге жыйылып, кеслери тапдыргъандыла...

- Тюз айтаса, насыпха, бабугентчиле аны ангылайдыла. Элни жарсыуларын, кыайда кыаллай жумуш этилигин, ахча кыайры кыоратыллыгын барыбыз да жыйылып сюзёбиз, ону этип, аны бирге толтурургъа кюрешибиз. Сёз ючюн, алай бла кир-кипчик жыйылган жерлени тазалагъанбыз. Бир орамда жашагъанла жолларын тапландыргъандыла, башхасындагышла канализация тартхандыла. Биз да техника бла башха кыолдан келген бла, затла бла да болуш-субыз. Аллаха шукур, адамларыбыз кыолайысы туюлюдуле, тынгылы журтлары эки-юч машиналары болмагъан жокьду.

- Бабугентде бюджетни толтурурча, адамланы иш бла жалчытырча пред-приятяла уа бармыдыла?

- Гара суу чыгарлыкь завод ишлене

халда ишлерча этгенбиз.

Бабугентчиле иш кёллюдуле, жаш адамларыбыз бир жумушдан да кыачмайдыла. Алай кыуру цех бла кюреш-мей, окъуп, билим алып, уллу шахар-лада, тыш кыыраллада окуна болуп, аякъланып, ызы бла элге болушсала бек сюрюк эдим.

- Чирик кёлню сагъынганса. Ол республиканы айбат жерлеринден бириди. Бери экскурсияла да кёп келедиле. Алай кёлню тегерегинде сатыу-алыу жерле тизилип, суугъа ётер онг болмайды деген тарыгъыулары эшитирге тошеди.

- Алайда тиширыуларыбыз кыол кыйынларын сатадыла. Алай тизгин а болургъа керекди. Алгын ала башха жерде тургъандыла. Ол заманда уа туристлени бери сау кюннге келтиргендиле: ала кёлню тегерегине айланyp, солуп, кафеледе ауузланып, кетери аллында уа сувенирле алычу эдиле. Алай шёндю туристлени бир кюнню ичинде Чирик кёлге, Чегем чучхурагъа да элтедиле, адамланы километр тенгли жолну барып бизни эшиулерибизни алыргъа заманлары болмай кыалгъан-

Кенгеш

ШАХАРДА ТАЗАЛЫКЪНЫ ЖАЛЧЫТЫУ - КЪАТЫ КОНТРОЛЬДА

Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысыны күүлугун толтурган Таймураз Ахохов муниципалитетти тийресиңде санитар болумну игилендириу жаны бла кенгеш бардырганды. Анга мэрияны ЖКХ эм тапландырыу, муниципал контроль,

экономиканы айнытуу, рынокла эмда предпринимательствога себеплик этиу управленияларыны бла департаментлерини, «Горзеленхоз» муниципал предприятяны эмда кир-кипчикни ташуучу компанияланы келечилери къатышхандыла, деп билдиргендиле администрацияны

пресс-службасындан.

Кенгешге келгенлеге Таймураз Ахохов шахарны келир май байрамлага тизгинин жыяргга, тазаларга кереклисин белгилегенди. Аны бла бирге санитар болумну тап халда тутуугга жаланда быллай кезиуде эс буруу бла чекленип къалыргга жарамаганын да чертгенди.

Жыйылууда жоллага ремонт этиу, къыртышлени, тротуарларыны тап халга келтириу, кир-кипчикни кетериу, тийрелени жашиллендириу, Нальчик сууну жагбаларын эмда ара паркны тазалау, эркинликсиз сатыу-алуу этиуге чек салыу эм башха вопросла сюзюлгенди. Таймураз Ахохов орамлада тереклени артык бутакларыны кесип кетериу ишни болжалга салмазга чакырганды эмда, коммунал службаланы келечилерин да чакырып, хар ыйыкъ сайын шахарны тийресиңде болумну сюзерге кереклисин белгилегенди. Бу иш жууук кезиуде бардырылып башланыргын айтханды ол.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

СЕМИНАР

КЕМЧИЛИКЛЕНИ ЮСЮНДЕН ДА АЙТХАНДЫЛА

Бу кнледе КъМР-ни Граждан обществовну институтлары бла байламлыккъла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениясында «Коммерциялы болмагъан организацияланы ёсноп келген тёлёно патриот ниетде юйретиу жаны бла ишлерин кючлендириу» деген семинар ётгенди.

Аны ача, махкемени башчысыны орунбасары Гергюкъланы Джамболат сюзюлген тема не заманда да магъаналы болгъанын, шёндюу уа бютюдю кереклисин чертгенди. Республикада юйретиу иш къалай къуралгъаныны юсюнден а КъМР-ни Билим беруу, илму

эмда жаш тёлёно ишлери жаны бла министерствосуну муниципалитетледе жаш тёлёно ишлери жаны бла органла, сабий эм жаш тёлёно организацияла бла байламлыккъла жюрютген бёлёюнюю таматасы Алим Мальбахов билдиргенди.

Ол келтирген шартлага кёре, 2017 жылда патриот ниетде юйретиу ише республикалы бюджетден 1304,5 минг сом бёлённген эди. Былтыр бир-бир учреждениялада бла организациялада энчи бёлёюме къуралгъандыла, 252 предмет класс эмда 17 кружок, 85 патриот биригиу эмда клуб ишлейди. Алага битеу да 2129 адам

журюйдю. Аладан сора да 67 музей эмда «Аскер махтаулыкъну» аллай бир да мюйюшю къуралыпдыла.

Семинарны кезиуде патриот эм жаш тёлё НКО-ланы ишлерине къыралны жанындан не себеплик этилгенини юсюнден сёз барганды, республикада юйретиу ишни игилендириуно, дагыда жамауат организацияланы ол жаны бла тириликлерин кётюрюноуно амаллары сюзюлгенди эмда бу ише жетишимле бла бирге кемчиликле да туура этилгенди, аланы кетериуно юсюнден оюмла да айтылгандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Шимал Кавказ кюн сайын

Культура байламлыкъланы тамырлары

Къарачай-Черкесде Шимал Кавказы археологиясына аталган халкъла аралы илму конференция боллукъду. Анга дагыда «Крупновские чтения» дейди. Нек дегенде ол 1971 жылдан бери белгили кавказоведни атын журютеди.

Конференцияга СКФО-ну субъектлеринден бла Москваны уллу илму араларындан, дагыда талай тыш къралдан алимле келликди. Бу жол ала бурун заманда бла орта ёмюрледе культура байламлыккълада Кавказ не магъананы тутханыны юсюнден сёлеширкиди.

Директорла

къуллукъсуз къалгъандыла

Дагыстанны прокуратурасы тинтиуле бардырган заманда Агуль районда юч орта мектепни эмда бир спорт школну директорлары алгын «хыйачылыкъ этгенлери ючюн» сюдлюк-къоллукъ болгъанларын ачыкълаганды. Россейни Уруну кодексини 331-чи статьясына кёре уа уллу аманлыкъ этгенлери ючюн сюд этилген эмда ол юслеринден кетерилмеген инсанла педагогика жаны бла ишлерге эркин туюлдоле.

Прокуратура Агуль районну башчысындан директорларыны барысын да ишден кетериуно излегенди.

Талай субъектде – фестивальла

Адыгея республиканы 100-жылгыны аллында Байрамла РФ-ни төрт субъектинде ётерикди, деп билдиргенди регионну администрациясыны пресс-службасындан.

Адыгеяны кюнлери Къабарты-Малкъарда, Къарачай-Черкесде эмда Краснодар крайда ётерикди. Москвадагыла уа артыкъда магъаналыга саналлыккъдыла, деп айтылады билдириуде. Къууанча аталып халкъла аралы фестивальла, конкурсла, кёрмючле бардырылыккъдыла, адыганы адет-тёрелерини юслеринден илму китапла чыгарыллыккъдыла, тарых-документли фильмле алынырыкъдыла.

Кёз къарамларын тюрлендиргенди

2017 жылны эсеплерине кёре, россейлини 47 проценти Шимал Кавказга иги кёзден къарап башлагъандыла. 2016 жылда уа аллайла 33 проценти тутхандыла. Аны юсюнден РФ-ни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министерствосуну Эссентукда болган коллегиясында ведомствону башчысы Лев Кузнецов айтханды, деп билдиреди ТАСС.

Анга, федерал къуллукъчу оюм этгенден, «Северный Кавказ. Семь историй» деген проект да себеплик этгенди. Аны хайырындан къыралыбызны бек узакъ жерлеринде жашагъанла окууна Шимал Кавказы юсюнден кёбюрөк билгендиле анга кёз къарамларын да тюрлендиргенди, дегенди.

Халал бишлакъ чыгъарлыккъдыла

Назраньда бишлакъны ингуш сортларын чыгарып башлагъан производство къуралганды. Аны иеси Аза Куркуева ТАСС-ны корреспонденти бла ушагында аланы бишлакълары халал стандартлага келишгенлерин, шернат мардалага кёре жарашдырылгъанларын да билдиргенди. «Аладан бирине ингуш бишлакъ, башхасына уа бизни теипни намысына Лейми деп атагъанбыз», - дегенди ол.

Барсха ушагъан трамвай

Шимал Осетияны ара шахарында жоллагъ барсха ушагъан трамвай чыкъганды, деп билдиргенди Владикавказны администрациясыны управлениясындан. Ол бошдан туюлдоу, аны башламчылары алай бла республикада бу жаныуарланы гунч болуп баргъанларын тохтатыну, аланы санын кёбейтиуно проектине жамауатны эсин бурурга умут этгенди.

Артдаракъда ол трамвайда журюгенлеге кавказ барсны юсюнден хапарларыкъ система да салыргга белгиленди.

Грозныйде – «акъыллы» район

Чеченни ара шахарында жаңгы технологияла бла ишленген, толусунай автоматизацияланган мекамлары болган «акъыллы» район къурагъа белгиленди. Аны башламчысы RIM GROUP компанияды, деп билдирди республиканы Башчысы бла Правительствовну пресс-службасындан «Информ-Грозный» жаңгылыккъла агентствогъа.

Грозныйни Ленин районунда уа аллай жаңгы микро-районну къурулушу бара турады. Анда 30 минг адамга инфраструктуралары арталыда башха тюрлю боллукъ жашау журтла, эки школ эмда сабий сад ишлениркиди.

Информгентстволаны билдирулерине кёре
ТЕКУЛАНЫ Хауа хазыраганды.

Конкурс

АЙЫРМАЛЫЛАНЫ САНЫНДА

РусГидрону офисинде студентлени проектлерини «Энергия развития» деген жыл сайын бардырылгъан IX эришюнде хорлагъанланы саугъалау байрам халда бардырылганды. Быйыл конкурска къатышханланы араларында 144 студент бла аспирант эмда Россейни 24 бийик билим берген окуу учреждениялары болгандыла. Эм игиле уа сегизеулгенди.

Конкурс эки урумдан къуралганды. Заочный халда кезиуно эсеплерине кёре проектлерин очный халда къорууларна РусГидро Москвага 11 вуздан 24 келечини чакырганды. Къатышханланы географиясы Москвадан Благовещенске дери эди.

Проектлени темалары да сейир эм къыйын болгандыла: «Применение дисковых электродвигателей на постоянных магнитах в системах собственных нужд ГЭС», «Прогнозирование остаточного ресурса трансформаторов на основании данных мониторинга», «Разработка принципов создания системы дистанционного мониторинга технического состояния оборудования».

Огъарыда сагъынылгъан алчы сегизеулени араларында таулу жаш Мисирланы Исмайыл да барды. Ол былтыр МЭИ излентинтиу миллет университетни тауусханды. Айырмалылага дипломла эм саугъала берилгенди. Андан сора ала барысы

да «Форсаж-2018» жаш тёлё инновациялы форумга РусГидрону командасыны къауумну санында къатышырыкъдыла.

Бизни корр.

Соруу

Ленинни политика философиясы социал тенгизликни кетериу, кьара халккыны жашауун женгилендириу бла байламлы болганды. Бюгюнлюкде революцияны бачамасыны юсюнден оюмла тюрлю-тюрлюдю-

ле, алай аны ниетлери, муратлары шендююгу заманда кеслерини магъаналыкларынын тас этмей турамыдыла? Биз аны ачыклар мурат бла бир кьауум адамны оюмун соргъанбыз.

ЛЕНИННИ НИЕТЛЕРИ БЮГЮНЛЮКДЕ МАГЪАНАЛАРЫН ТАС ЭТГЕНМИДИЛЕ?

ЭНЕЙЛАНЫ Салих, пенсиячы:

- Бюгюнлюкде Ленинни сөкгенле кепдюле, алай ким не десе да, аны ниетлери дунияны тюрлендиргендиде. Ол кьара халккыны бийлени байланы зорлуукларындан эркин этгенди, ишчи адамны сейрлерин саклаганды. Сёз ючюн, аны хайырындан ишчи кюн, алгынча, 15-16 сагъатны орунуна 8 сагъатча жетеди, бир-бир кьыраллада уа - 5-6 сагъатча.

Социализмни ниетлери бир заманда да унутулук туюлдюле. Сёзлериме шагъатха жалаанда бир юлгю келтирейим: Европада экономика кризис башланганда, Германияда Карл Марксны «Капиталын» жангъан басмадан чыгаргандыла. Адамла аны кьысха заманын ичинде алып бошагандыла. Ленин а кесини ишинде бу китапха таянганды.

Хуу, шендююгу жаш тёлю Ленин ким болганын асламында билмейдиле. Алай ол аны даражасы тошгенини юсюнден айтмайды, бизни билим бериу системабызны осаллыгына шагъатлык этеди. Окуучуларыбыздан Улуу Ата

журт уруш кьайсы жылда башланганды деп бир сорчугъуз, тюз жууапны кеплери бераллык туюлдюле.

Бирле ол революцияны Германияны ачасына этгенди, аланы шпиону болганды дейдиле. Да ол алай эсе, дуния башында социализмни ниетлери нек жайылгандыла, Франция, Германия, Италия дегенча кьыраллада коммунист партияла нек кьуралгандыла?

БАККУЛАНЫ Жамал, Тау этекледе терек бахчалыккыны Шимал-Кавказ илму-излем институтуну башчысыны орунбасары:

- Ленинни ниетлери, оюмлары тюз эдиле, жалаанда аланы жашауда бардырганда артык басуулукъ этилгенди. Ол социализмни, тенгликни сингдирге кюрешгенди: хакъсыз билим бериу, сауулукъ сакълау, адамланы жумушларын тамамлау - битеу бу затла артыкда магъаналыдыла халккы. Алай кьыралны политика мурдорун тюрлендиргенде, власть ючюн кьазаутда адамла кеп санда кьырылгандыла - асламында

интеллигенция. Быллай зорлукъ бизни халккы келечилерине да этилгенди, ол а миллетни айнууна чырмамай кьоймаганды.

ГЕГРАЛАНЫ Марина, Сабийлени эм жаш тёлюню чыгармачылыкларыны республикалы дворецни устазы:

- Ленинни юсюнден кеп айтылады - иги, аман жаны бла да. Алай ол закый, битеудуния тарыхны тюрлендириган, заманга кере билимми, акыллы адам болганды. Аны айтханлары, оюмлары аслам киталпагы сыйынгандыла. Ол а артыкда уллу кьыйынды. Аны ишини, ниетлерини юслеринден даулашла бар эселе да, аныча кьырал системаны мурдоруну дерри бузуп, жангы социальный кьырал кьураган экинчи адам чыкмаганды.

Алай аны аман ишлери да аз туюлдюле: акъ, кьызыл террор, кулаклары ырысхыларын сыйыры, коллективизация. Дагыда аны башламчылыгы бла дин кьулукъчула жокъ этилгендиде: аны буйругъу бла бир кюнню ичинде

25 минг дин ахлу ёлтюрюлгенди. Биллай кьужур оноулары ючюн а аны кечере жарамайды.

САРБАШЛАНЫ Салима, «Управления Шимал-Кавказ академиясы» бийик билим бериу организацияны приёмный комиссиясыны жууаплы секретары:

- Социалист заманланы юслеринден айтхан кьыйынды, мен совет кьырал чачылгандан сора тууганма. Алай аман ол кезиуде жашау ырахматлы, женгил, адамла да кьолайлырак болганды аны айтычуду. Ленин тенгликни сингдирге кюрешгенди, кьара халккыга, пролетариатха таянганды.

Сёзге, кьара халккы окутуу кьуралганыны хайырындан Россия бек кюлю кьыралланы саны

на чыкган эди. Бюгюнлюкде уа 2-3 бийик билимлери болмаганы хаза таборыкьса.

МОЛЛАЛАНЫ Альберт, энчи предприниматель:

- Кертисин айтханда, Ленинни мавзолейден кетериге керекди. Россияны тарыхында ол уллу жер алады, алай бюгюн да басдырылмай, кьыралны ара шахарыны бек ариу майданында сакланганга уа терси. Шендю аны даражасы, алгынча, жюрютюлмейди, школада, баям, сабийлеге да аны ким болганын айтмайдыла. Биз Ленинни юсюнден жалаанда аны тууган кюнюнде эсгергенибиз да ол унутула барганын кёргозте болур.

Сорууну ТИКАЛАНЫ Фатима бардырганды.

Жылны устазы - 2018

Алгъаракълада «Жылны устазы - 2018» Битеуроссей профессионал конкурсу регион кезиуу озгъанды. Бу жол эришиуге кьатышхан педагоглагъа кьонакъ байлыккыны Нальчикни жыйырма жетинчи номерли битеулю билим берген школу этгенди. Анда уа кеслерини усталык хуерлерин республиканы битеу да оноч районундан

КЬЫРАЛ ДАРАЖАЛЫ КЕЗИУЮНЕ КЪАТЫШЫРЫКЪДЫЛА

биришер келечи сынагъандыла. Аланы санында Атабийланы Танзила (Бабугент, башланган класс), Шауаланы Лейла (Терс-Кьол, технология) да болгандыла.

Конкурсну ачылууна устазла ишлерини юслеринден презентацияларын хазырлап, жетишимлерин, кьаллай амалланы, методикаланы хайырланып окутханларын кёргозт-

гендиде. Ачык дерсле, мастер-классла кьуралгандыла, шендююгу технологияланы юслеринден да хапарлагъандыла.

Эришиу эки кесекге бёлюнуп бардырылганды. Биринчисини «Интернет-ресурс» номинациясында педагогла бирлерине кеслерини сайтларыны юслеринден билдиргендиде. «Эсседе» ала устазны бюгюнлюкде жамаутны арасында даражасы бла байламлы оюмларын жазгъандыла. «Дерсде» уа коллегаларын методика жангычылыклагъа, аланы кьайсылары тутучула болгандыларына туюндургендиде. Саулай алып айтханда уа, ала тогъуз предметден ачыкълангандыла.

Конкурсну ал кезиуюню эсеплерине тийишлиликде финалга алтаулан

чыккыган эдиле. Анда ала «Мастер-класс» номинацияны излемлерине кере тюрлю-тюрлю проектлерин кёргозтгендиде. Алай бла хорламны ара шахарыбызны тогъузунчу номерли школунда информатикадан окутхан Олег Кочетов алгъанды. Шауаланы Лейла ючюнчю даражагъа тийишли болганды. Экинчи жер а Заур Шомаховха (Заюково, география) берилгенди.

Республикабызны келечиси сагъынылган эришиуюню кьырал даражалы кезиуюне кьатышырыкъды. Ол а быйыл Санкт-Петербургда бардырыллыкъды.

Марина МИЗОВА, КьМР-ни Билим бериу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну бёлуюню таматасы.

Пенсия фонд

Компьютерни эбине туюнююню жангы амалы

«Интернетни азбукасы» деген программагъа «Планшет компьютерде ишлеуно мурдорлары» деген юретиу кесек кьошулганды. Аны Россияни Пенсия фонду бла «Ростелеком» жарашдыргандыла. Анда планшетде ишлеуно энчиликлерини, аны кьалай сайларга кереклисини юсюнден айтылады, кьошууланы кьоркьуусуз саларга юретиледи. Андан тышында gosuslugi.ru портал, Пенсия фонду эм «Ростелекомну» сайтлары бла ишлеуно амаллары да анылатыладыла.

Алай бла azbukainterneta.ru (азбукаинтернета.рф) интернет-порталда абаданла курсну толусунай ётерге неда кеслерине бир кесекни алып юретиуге боллукъдула. Анда дерслени аныларга тынч болурча суратла да бардыла, сора «азбуканы» устазла да хайырланадырча методика рекомендацияла да берилдиде.

Эсигизге салайыкъ, «Интернетни азбукасы» - юретиуюно пособиясы Пенсия фонд бла «Ростелеком» 2014 жылда тауусхан келишимни чеклеринде жарашдырылгандыла. Аланы муратлары абаданланы компьютер бла ишлерге, аны болушлугу бла кьырал жумушланы юйден чыкмай электрон амалла бла тамамларга юретиуду.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Окьюучуларыбызны тилеклерине кёре

КЪАЙГЪЫРЫУЛУКЪ БЛА ЖУУАПЛЫЛЫКЪ ЭМ БАШХА САЛЫНСА

Сурат репортаж

КъМР-ни Урунуу, иш бла жалчытыу эм социал къоруулау министрствосуну бойсунуунда болган Геронтология ара ачылган быйыл апрельде онбеш жыл толады.

лай коллективни игилигинденди, дейди учрежденин баш врачы Руслан Хаджимуков, мен не ючюн келгенми билгенде. Гитче медицина персоналдан баш-

кёп да сакълатмай аладыла къанынгы. Экинчи кюн терапевтинге барсанг, ала – хазырдыла. Массаж этиучо кабинетде да бир жолгъа юч-тёрт специалист шлейди. Ол да саусузла кёп сакълатмаз ючюн деп этиледди.

Кёрген, эшитген затларымы юсюн-

генди. Сёз ючюн, социал ишчи Бёзюланы Жаннаны бла поста медсестра Марина Ортанованы махтай: «Ала ишлеген кюн бир затха да къайгъырмазгъа боллукъду. Экиси да жыйырма жылгъа жууук заманны урнадыла мында, къолгъа

Руслан Хаджимуков.

ла, медсестрала, юч тую жууучула окуна да, бизге бек иги боладыла. Быллай къайгъырыулукуну бир жерде да кёрмегенме», - дейди Вера Забазнова. Аны сёлерини кертилигине Псыгансуу элден Асият Пшихачева да шагъатлыкъ этгенди.

Геронтология араны больницасында, поликлиникасында да айланып чыкъганма, врачла, медсестрала Тамара Павлюкова, Азаматланы Елена, Битирланы Светлана, Елена Тенова, Рахай-

Халаллыкъ

Тынгысыз жюреги ючюн - сыйлы ат

Черек районну администрациясыны ишни къурау жаны бла бёлюмюню таматасы Байсыланы Харунна «Россейни сыйлы донору» деген ат аталганды. Аны белгисин анга геу-юрге кюн Нальчикде къан алыучу станцияда учрежденин баш врачы Руслан Тленкопачев къууанч халда бергенди. Ол Байсыланы Харун донор къымылдауу анытыуға улуу

къыйын салганын, онла бла адамланы жашууларын къутхарууға себеплик этгенин айттып, анга жюрек ыразылыкъын билдиргенди.

Аны орунбасары Аза Дударова да Харуннагъа ыспас этер ючюн къалмаганды. «Адамлыкъы улууду, халал жюреклиди, башхалагъа къайгъыра биледи, кимге да болушургъа хазырды. Аллына бир тюрлю тилек бла кёп кере барабыз, ол бир заманда да угъай дейди, олсагъат жумушбузну толтурады. Районда, элдеде да къан жыйышдыруу бла байламлы акцияла къурайды, кеси да алагъа тири къатышадды», - дегенди.

«Россейни сыйлы донору» деген даражалы атны Байсы улу районда биринчи болуп алады. Ол къыркъ юч кере къан бергени бла тийишли болганды бу сыйга. Алгъаракълада уа «Донор къымылдаууға себеплик этгени ючюн» деген майдал бла сауыаланганды. Аны башламчылыкъы бла Черек районда «Донор» клуб ачылып, 2012 жылдан бери жетишимли ишлейди. Ары беш жюз адам киреди, деп билдиргенди бизге администрацияны пресс-службасыны башчысы Бёзюланы Далхатланы.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Башхагъа къан берип болушуу – сууапды

Мен кёп кере къан бергенме ауругъанлагъа. Бу ишни сууаплыкъын, ахшылыкъын манга атам – доктор Александр Голубев – айттып юйретгенди. Бек биринчиден, ол манга былай айтхан эди: «Сен, къан берип, юч адамны жашауун сакъларгъа боллукъса, Дуня башында жашаган хар ючюнчю инсан бир кезиуде ол затдан керекли болады».

Андан бери иги кесек жыл озганды. Юйорюбюз – ата-анам, эки къарындашым, сора мен жыл сайын бир ненча кере къан беребиз. Энди мен билеме, жашау узуну ол керекли болган адамла бардыла. Гематология жаны бла кыйналганлагъа жангы къан къюла турса, аланы 80 проценти сау боладыла.

Аны бла бирге операциялада, сабий туугъанда, кюйгенде, онкологияда, авариялада, бир тюрлю бир башха кыйынлыкъда да керек кюнне деп асыралган къан болургъа керекди. Аны тинтген алимлени айтханларына кёре, Россейде бир жылгъа миллион бла жарым адам излейди аны.

Сиз аллай жандауурлукъ этебиз десегиз, ол бек тынчы. Сууаплы ишди адамгъа къан берип болушуу. Алай аны чеклери уа бардыла. Сизге онсегиз жылдан атлапган эсе (алтмыш жылгъа дери жарайды), ангинадан, гриппден ауругъандан сора ай озган эсе, вакцина этгенден сора юч ай этген эсе, вирус гепатитден, ВИЧ-ден аурумай эсегиз, сиз къан бераллыкъсыз.

Тарчоков орамда 12-чи юйде къан алыучу станция барды. Ол ишни кюндеде тоше дери ишлейди. Къоркъурга уа керек туюлюду – бизни чархыбыз къорпаганы саулай толтуруу къояды, къаныбызны да жангыртады, таза этеди.

Ольга ГОЛУБЕВА,
донор.

Бёлюмню таматасы Фатимат Гешева бла Бёзюланы Жанна.

Ол башха багъыу учреждениладан эичиди. Анда Улуу Ата журт урушну ветеранлары, баш иелери урушда ёлген тишируула, репрессиялагъа тюшгенле, федерал эм республикалы даражалы пенсиячы поликлиникада, стационарда да кеслерине бакъдырадыла.

Кёпле андагъы специалистлеге ыразылыкъларын билдиреди. Ма мен да Социалист Урунуу Жигити Моллаланы

лап бёлюмню тамата врачына дери да, ишлерин суйген, билген, аны кёл салып тамамлагъан адамладыла. Мен бу арагъа башчылыкъны ол къуралгъан биринчи кюнден этип келеме. Аланы хар бирине да кюн сайын жюрек ыразылыкълары билдирип турургъа хазырма.

Араны поликлиникасыны коридорларында айланып, мен бир затны эслегенме – быллай башха жерледече, кабинетлени эшик алларын сакълагъанла кёп туюл эдиле – анда-

Солдан оннга: Битирланы Светлана, Азаматланы Елена, Елена Тенова, Рахайланы Фаризат

ден Руслан Маждовичге айтханымда, ол: «Мында алайсыз жарамайды, нек дегенде бери келгенле энчи адамладыла – асламысы улайгъанла. КъМР-ни Правительствосу да ма аны ючюн бизге энчи эс бирады. Битеу керекли затла бла толусунлай жалчытылынабыз. Биз кесибиз да – баш врачдан башлап кичи медицина персоналгъа дери да – саусузларыбызгъа хар жаны

Марина Ортанова саусузгъа дарман береди.

ланы Фаризат, физеотерапия кабинетде ишлеген Фатимат Семенова, Лариса Барсагова, регистратурадан Анета Сонова бла Ирина Тайсова ол кюн иш юсюнде эдиле. Ала бери келгенлени бирлерине тынгылай, жумушларын тындыра, башхаланы ашыра, асыры къыстаудан, сёлешир заманлары окуна жокъ эди. Ма алай башланганды араны кезиуде эрттенлиги.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Анета Санова бла Ирина Тайсаева.

Шарафатдинни бла пенсиячы Махийланы Токайны тилеклери бла баргъанма ары.

- Кеслерине бакъдыргъанла мында болумну махтай эселе, ол толусун-

санда бири-экиси. Дагъыда хар бирибиз да билебиз анализле берген кыйын болганын. Танг атмай барыргъа, жазылыргъа керексе. Бирде уа кезиуде жетмей окуна къалады. Мында уа лабораториягъа тогъузгъа дери келсенг,

бла тап болур ючюн къолубуздан келгенни аямайбыз», - дегенди.

Бёлюмледен бирини врачы Фатимат Гешева бла сёлешгенимде, ол кесини юсюнден айттыргъа суймегенди, башхалагъа ыразылыкъларын билдирирге кюрес-

алгъан не тюрлю жумушну да тынгылы тамамлайдыла», - дегенди.

Анга уа саусузла да шагъатлыкъ этгенди. «Мен бери Май райондан келгенме. Мында бир ненча кюн тургъаным иги кесекге дери жетеди. Врач-

Акция

Сабийле бек ыразыдыла

КъМР-ни Билим берии, илму эмда жаш тёлую ишлери жаны бла министрствосуну Билим берии управленин башламчылыкълары бла Элбрус районда «Хорлам ючюн – 100 балл» деген акция бардырылганды.

Аны чеклеринде Тырнауузну 5-чи номерли гимназиясында школаны бошай тургъан окьюучула жыйылгандыла. Алагъа алгъа гимназияда

экскурсия, ызы бла уа жыйылыу къуралганды. Сабийлени аллында районну администрациясыны башчысыны орунбасары Арслан Улимбашев, билим берии управленин башчысы Атакуланы Нуржан сёлешгенди.

Экзамен бардырылыкъ 142-чи пунктну башчысы Залиханланы Абидат окьюучулагъа эсеплеу эм экзамен бланкланы толтурууда

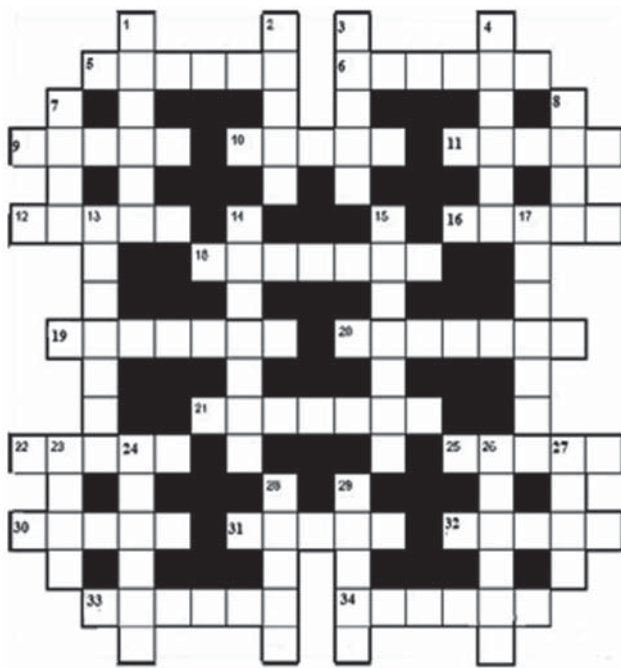
къаллай тюрлениуле болгъанларын аныгъатханды. Андан тышында, районну ишлеринде айырмалы болгъан устазлары орус тилден эм быйыл ЕГЭ-ни бериуде асламлы халда сайланган предметледен – математика, биология, обществознание – мастер-классла кёргозтгенди. Сабийлени сёлсерине кёре, бу акция алагъа бек хайырлы болганды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СӨЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Сары көгетли, шинжили чырпы. 6. Школчу. 9. Акый, хапар кюбюрчек. 10. Муслийманланы сыйлы китаплары. 11. Карта китап. 12. Къарачайда суу. 16. Кёп адамлы къырал. 18. Адыргылык. 19. Жашауну хар адамга да бирча берилмеген кесеги. 20. Сабий оюн. 21. Бир къауум адам. 22. Минги тауда бийиклик. 25. Кюн тюбюнде адамны нөгери. 30. Аты таурухда къалган, эр киши кийим кийип, сермешге чыкыган таулу тиширыу. 31. Эртте аны бла атхандыла окъ. 32. Бир тюрлю бир затха уста болуу. 33. Тыш къыраллы көгет. 34. Улуу къауралы, бийик ёсген ханс (орусча - папоротник).

ЁРЕСИНЕ: 1. Женгиз юс кийим. 2. Эрттенликни бла кюн ортаны арасы. 3. Назмучуланы къанатлы атлары. 4. Гыржын этген тылыга къошуучу зат. 7. Искусствону тюрлюсю. 8. Ол шахарны кесини шинтиклерни барды. Къашхатауда да этгендиле уруш аллында аллай шинтикле. 13. Вольный Ауулну малкъар аты. 14. Таулу музыка инструмент. 15. Айыу бала. 17. Ичине кёп окъ сыйынган, къолда тутхан уруш сауут. 23. Адамга этилген аманлык. 24. Жыр жанр. 26. Эсден кетиу. 27. Жюреке болган кез къарам, акый, оном. 28. Низами ол тилде жазганды. 29. Адамны къуандырырга сыйсенг, аны эт.

ГАЗЕТНИ 50-чи НОМЕРИНДЕ (14 АПРЕЛЬДЕ) БАСМАЛАННАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 7. Къарылгъач. 8. Къарампил. 11. Абаза. 12. Марда. 13. Жантуугъан. 16. Уучулукъ. 17. Адепсиз. 18. Тамакъ. 20. Оноучу. 21. Алатау. 22. Батман. 23. Мёрезе. 25. Акула. 29. Жабалакъ. 31. Боконлукъ. 33. Улукъулакъ. 35. Чыран. 36. Чамла. 37. Къантулукъ. 38. Къошкъулакъ.
ЁРЕСИНЕ: 1. Жалбауур. 2. Мырза. 3. Чанааякъ. 4. Саугъала. 5. Уммай. 6. Билдирю. 9. Фатиха. 10. Урушла. 14. Алмостула. 15. Чертлеуок. 18. Турна. 19. Къарма. 24. Сандыракъ. 26. Кукурт. 27. Луунгу. 28. Къубулчакъ. 30. Къалауур. 31. Биятлон. 32. Балта. 34. Харун.

Судоку

8		5		1		2		6
	3			6			9	
1			3		5			4
	2			9				7
5			8		6			9
	9			4			8	
7		4		3		9		2

ГАЗЕТНИ 50-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СУДОКУНУ ЖУУАПЛАРЫ:

2	9	8	6	3	4	1	5	7
1	3	6	7	5	8	2	9	4
7	4	5	1	2	9	6	8	3
8	2	1	5	4	7	9	3	6
6	5	3	8	9	1	4	7	2
9	7	4	3	6	2	8	1	5
3	8	2	9	7	6	5	4	1
5	6	9	4	1	3	7	2	8
4	1	7	2	8	5	3	6	9

Ёресине, энине да белгиленген квадратлада тарихле кыйтарылмазга керекдиле. Тюз толтурулган судокуну эсеби барысында да бир боллукъду.

ТОКУМАЛАНЫ Салим хазырлаганды.

Сахна

Терен фикирле масхара халда

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр сахна искусствону суйгенлени Б. Нушични пьесасына кёре «Философияны доктору» деген спектакльге чакъырады. Оюн 2018 жылны 26 апрелинде Къырал

концерт залда (Шогенцуков атлы орам, 28) кёртюзтюлюнюрюкдю. 19.00 сагъатда башланарыкъды.

Соруулары болганла бу телефон номерлеге сёлешсинле: 8(8662) 44-22-10; 8-909-490-12-11.

Ыйыккъыза гороскоп

21 апрельден 28 апрельге дер

КЪОЧХАР. Бу ыйыкъда кёп ахшы адамлага тюберге боллукъсуз. Ала сизге акый юиретиркидиле, жюрегигизге хошлукъ да саллыкдыла. Ишигизде фахмугуз а жетишимли ёсюуге элтирикди.

ТАНА. Суйген адамыгыз сизни къууандырганлай, кёлюгюзню алганлай турады, мындан арысында да алай боллукъду. Ишигизден бироз солуп, акыйлыгызны бир жанына буругуз, табийгъатха чыгыгыз.

ЭГИЗЛЕ. Бу кюнледе жюрегигизни ачык этерге къоркъмагыз. Суйгенлеригиз сизге не жаны бла да билеклик этерге кюреширкидиле. Орта кюн ырыскы бла байламлы ишлени тамамламасагыз игиди.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Жашау нөгеригизге ышанмай турасыз, экиликни къоюп, андан эсе ачык ушакъ этигиз. Жюрегигизде болганны билдиригиз. Бу ыйыкъда заманыгызны юйор бла байламлы ишлеге жоралагыз, сабийлеригизни жашауларына эс буругуз.

АСЛАН. Бу ыйыкъда энчи саклык изленеди. Сиз билмей турган ишле болурга боллукъдула. Жангы ишлени башларга къоркъмагыз, тири солугъа да угъай демегиз, табийгъатха чыгарга тап кезиудю.

КЪЫЗ. Жангы танышулага, жангы байламлыкъла къуарга тап кезиудю. Чыгармачылык хунеригиз ишигизде да болушуркыду. Кесигизни айбатландырыу жумушла бу ыйыкъда бек иги боллукъдула. Саулугъузну игилендирге да иги кезиудю.

БАЗМАН. Алгынны этген халатларыгызны кыйтармагыз. Сагъыш этмегенлей тамамлаган ишлеригиз ючюн бююн да жюрегигиз ачыды. Саныгызны-чархыгызны тазалау жумушлары бардырыгыз, алгындан врачха соруп.

АКЪЫРАП. Башламчы, алчы болурга кюрешигиз. Бу ыйыкъда къолга алган ишлеригизни эселлери сизни къууандырлыкдыла. Алай бусагъатда саулугъузга уллу кёллюсюз, аны ючюн артта жарсыула чыгарга боллугун эсигизде тутугуз.

МАРАУЧУ. Ашыкбан къылыгыгызны къоюп, бироз сабыракъ болугуз. Иши нөгерлеригизге къулакъ салып тынлыгагыз, ала айтхан тюз боллукъду. Андан сора да, жюрегигиз ырахатлыкны излеп турады, шахордан тышына чыгып солугуз.

ТЕКЕМОЙЮЗ. Бу ыйыкъда суйген адамыгыз сизни бек къууандырлыкды. Аны хар айтханына, этгенине эс этип къарасагыз а, жюрек сезимлерине ишекли боллукъ тююлюсюз.

СУУКЪУЙ. Тёгерегиздегилеге эс буруп къарагыз, аланы араларында сизни жаратып турган адам барды. Ол хар болумда да билеклик этерге харсыды. Жашау айланлада кеси энчилигигизни таз этмезге кюрешигиз.

ЧАБАКЪЛА. Энчи жашауугъзда тюрлениуле боллукъдула. Жангы башлаган ишигиз да тюзеле барады, ол а сизни арий-тала билмегенигиз ючюндю. Бусагъатда сизге кырдык, жемиш чайла бек хайырлыдыла.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура (бёломно редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёломно редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетин басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Налычк шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА:

Жангуразланы Нажабат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфя, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Токумаланы Салим - (1,2,3,9-чу бетле), Акъбекланы Жаннета (4,11-чи бетле), Зезаланы Лида(10,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1360 экз. Заказ № 407
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Налычк шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru